

ВІДДІЛ ЗОВНІШНІХ ЦЕРКОВНИХ ЗВ'ЯЗКІВ
Московського Патріархату

Митрополит Іларіон: діяльність ВЗЦЗ можна порівняти зі служінням прикордонників

75 років тому, у 1946 році, у Руської Православної Церкви з'явилося своє МЗС. Після трьох страшних десятиліть гонінь Церква отримала можливість встановлювати нові суспільні контакти і почати миротворчу діяльність. Для цього і був організований найстаріший синодальний відділ зовнішніх церковних зв'язків. Як пройшли ці роки і які найважливіші події історії цієї епохи відображені в церковних анналах, "Російській газеті" розповів голова Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського Патріархату митрополит Волоколамський Іларіон.

- Владико Іларіоне, під час Великої Вітчизняної війни Церква, незважаючи на багаторічні довоєнні репресії, була поруч з воюючим народом. Всім відома телеграма

Сталіна митрополиту Сергію від січня 1943 року, де вождь дякує за патріотичну позицію, повертає Церкві статус юрособи і дозволяє відкривати рахунки для збору грошей на допомогу фронту. Виникнення відділу, який ви зараз очолюєте, було необхідним, щоби остаточно зламати ізоляцію Руської Православної Церкви?

- Відділ зовнішніх церковних зв'язків Московського патріархату (до 2000 року він називався Відділом зовнішніх церковних зносин) був утворений незабаром після Великої Вітчизняної війни, у 1946 році. В той період особливо актуальними стали підтримка миротворчої активності Церкви, яка активно розвивалася, її перших за три десятиліття гонінь контактів з громадськими організаціями. Навіть в тих найважчих умовах Церква почала поступово виходити з ізоляції, навела перші мости з християнами інших конфесій, з представниками інших релігій, з російським зарубіжжям.

- Але тут приспіла так звана хрущовська реформа, яка передбачала, по суті, відкат до найстрашніших часів у стосунках держави і Церкви...

- Під час нового загострення боротьби проти Церкви зовнішні церковні контакти (особливо це стосується міжнародної діяльності) в чималому ступені допомагали стримувати переслідування, а деколи ускладнювали для влади закриття і руйнування монастирів та храмів.

Митрополиту Никодиму (Ротову), який став другим керівником ВЗЦЗ після митрополита Миколая (Ярушевича), вдавалося домогтися призначення молодих єпископів на зарубіжні кафедри з тим, щоби згодом вони могли служити вже на Батьківщині. Завдяки цьому, недивлячись на протидію влади, вдалося значно збільшити чисельність єпископату, поповнюючи його молодими архієреями.

- Коли, з вашої точки зору, почалося нове відродження Росії віруючої і духовної, в якому брав участь Відділ, який ви очолюєте?

- Подією, яка ознаменувала корінний поворот в становищі Руської Православної Церкви і початок

духовного відродження народів, які заселяли тоді територію тодішнього СРСР, можна назвати святкування у 1988 році 1000-річчя Хрещення Русі. До підготовки цієї урочистості, яка стала подією не тільки загальнодержавного, але і міжнародного, міжцерковного значення, видатний за складністю і важливістю внесок вніс ВЗЦЗ.

У 1989 році на чолі Відділу став архієпископ Смоленський і Калінінградський Кирил, нині Патріарх Московський і всієї Русі. Це зовсім особливий період історії ВЗЦЗ, він ознаменований не тільки виходом на новий рівень вже існуючих відносин з державою і суспільством, але і появою нових напрямків роботи - соціального служіння, взаємовідносин з армією і правоохоронними органами...

Крім того, Відділ став грати роль центру, координуючого інтелектуальну роботу з вироблення важливих церковних документів. Особливо би хотів згадати прийняті у 2000 році Архієрейським Собором "Основи соціальної концепції Руської Православної Церкви".

До числа епохальних подій, які готувалися за діяльної участі ВЗЦЗ, відноситься підписання у 2007 році Акту про канонічне спілкування Московського Патріархату і Руської Зарубіжної Церкви, який ознаменував відновлення канонічної єдності всередині Помісної Руської Православної Церкви.

Особливим піклуванням Відділу зовнішніх церковних зв'язків завжди була турбота про православних співвітчизників, які опинилися за межами Батьківщини.

- Які найзначніші задачі для міжцерковних зв'язків постають перед Відділом сьогодні?

- Зупинюся лише на деяких.

Діяльність ВЗЦЗ можна порівняти зі служінням прикордонників: ми закликані охороняти зовнішні межі нашої Церкви. Найважчим викликом, з яким в цей час зіткнулися як Руська Православна Церква, так і весь православний світ, стали антиканонічні дії Константинопольського Патріархату, який своїм визнанням розкольників в Україні і претензіями на деяку особливу владу над іншими Церквами не тільки зруйнував відносини з Московським Патріархатом, але і спровокував поділ у світовому Православ'ї.

ВЗЦЗ сприяє виробленню можливих шляхів виходу з цієї важкої ситуації.

При цьому ми продовжуємо роботу з розширення двосторонніх братських зв'язків з різними Помісними Православними Церквами.

Величезною проблемою нашого часу є гоніння на християн на Близькому Сході, в Північній Африці і низці інших регіонів світу. Саме Руська Православна Церква одна з перших вказала на величезний масштаб спрямованих проти християн переслідувань, в результаті яких в деяких країнах чисельність християнського населення зменшилася за лічені роки в десять і більше разів. Ми сприяли виводу обговорення цієї проблеми на міжнародний рівень, намагалися звернути увагу світової спільноти на небезпеку знищення християнської присутності в близькосхідному регіоні. В цій сфері у Руської Православної Церкви розвинуто співробітництво з іншими християнськими конфесіями, зокрема з Римо-Католицькою Церквою.

- Які ще справи пов'язують вас з іншими конфесіями?

- Це, наприклад, відповідь на виклики секуляризму, коли з життя сучасного суспільства, особливо західного, витісняються християнські і просто традиційні моральні і сімейні цінності.

В області збереження релігійних і моральних цінностей ми одностайні з представниками традиційних релігій нашої країни. Ця тема неодноразово піднімалася в заявах Міжрелігійної Ради

Росії, в якій представлені православні християни, мусульмани, прихильники юдаїзму та буддисти.

В останні роки актуальною темою роботи ВЗЦЗ стала участь в наданні допомоги жителям постраждалої від війни Сирії і відновленні там мирного життя. Ми активно беремо участь в діяльності Міжрелігійної робочої групи з надання гуманітарної допомоги населенню Сирії, Ради у взаємодії з релігійними об'єднаннями при Президенті Росії. В рамках цієї роботи було доставлено і розподілено як між християнами, так і між мусульманами декілька великих партій гуманітарної допомоги. За участю російських релігійних організацій було відновлено практично знищену в ході боїв загальноосвітню школу в одному з районів Дамаска. І я, і співробітники ВЗЦЗ неодноразово відвідували цю країну, яка страждає від наслідків війни. Ми також намагаємося сприяти Антіохійському Патріархату у відновленні зруйнованих терористичними формуваннями православних святинь.

Крім того, Відділ зовнішніх церковних зв'язків курирує проект, в рамках якого сирійським дітям, які втратили кінцівки через вибухи, надається допомога у протезуванні. Деякі з них пройшли реабілітацію в Москві, але ще більшій кількості дітей вдасться допомогти в рамках діяльності створеного при Подвір'ї Руської Православної Церкви в Дамаску реабілітаційного центру.

Джерело: <https://mospat.ru/ua/news/87328/>